

Analýza – Obrana proti
vysušování toků

Rekapitulace Vašeho dotazu

Ve Vašem dotazu jde zejména o to, jaké kroky můžete podniknout v případě, že provozovatel malé vodní elektrárny odebírá vodu ve větším rozsahu, než vyplývá z jeho povolení, a tím dochází k vysušování vodních toků. Ptáte, jak lze provozovatele postihnout správněprávně, případně i trestněprávně.

Naše doporučení

Doporučujeme Vám obrátit se na Energetický regulační úřad, protože je možné, že provozovatel dané malé vodní elektrárny (MVE) při výrobě elektřiny porušuje předpisy, které souvisí s činností, pro kterou mu byla ERÚ vydaná licence

Rovněž se můžete obrátit na obecní úřad obce s rozšířenou působností s podnětem, že provozovatel se dopouští přestupku podle vodního zákona.

Podrobný právní rozbor najdete na straně 3 tohoto dokumentu.

Užitečné odkazy

Pro lepší pochopení problému a řešení Vašeho případu Vám doporučujeme k bližšímu pročtení následující právní předpisy a užitečné vzory, na které dále v textu odkazujeme:

Vodní zákon: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>

Trestní zákoník: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

Energetický zákon: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-458>

Stavební zákon: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-183>

[Vzor pro podání podnětu podle správního řádu: https://frankbold.org/poradna/spravni-rizeni/spravni-rizeni/spravni-rizeni/vzor/podnet-dle-42](https://frankbold.org/poradna/spravni-rizeni/spravni-rizeni/spravni-rizeni/vzor/podnet-dle-42)

[Vzor pro podání žádosti o informace: https://frankbold.org/poradna/pravo-na-informace/pravo-na-informace/proces-ziskani-a-poskytnuti-informace/vzor/zadost-o-informace](https://frankbold.org/poradna/pravo-na-informace/pravo-na-informace/proces-ziskani-a-poskytnuti-informace/vzor/zadost-o-informace)

Podrobný právní rozbor

VODNÍ ZÁKON

Nakládání s vodami upravuje zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon (VZ). Zákon se vztahuje na všechny povrchové i podzemní vody, pokud nejsou z působnosti zákona vyňaty (§ 4 VZ). Povrchové a podzemní vody nejsou předmětem vlastnictví a nejsou součástí ani příslušenstvím pozemku, na němž nebo pod nímž se vyskytují, přičemž práva k těmto vodám také upravuje vodní zákon.

Každý, kdo nakládá s povrchovými nebo podzemními vodami, je povinen dbát o jejich ochranu a zabezpečovat jejich hospodárné a účelné užívání a dbát o to, aby nedocházelo k znehodnocování jejich energetického potenciálu a k porušování jiných veřejných zájmů chráněných zvláštními právními předpisy.

Zákon dále upravuje obecné nakládání s povrchovými vodami. Každý může na vlastní nebezpečí bez povolení nebo souhlasu vodoprávního úřadu odebírat povrchové vody nebo s nimi jinak nakládat pro vlastní potřebu, není-li k tomu třeba zvláštního technického zařízení. Povolení nebo souhlasu vodoprávního úřadu rovněž není třeba k zachycování povrchových vod jednoduchými zařízeními na jednotlivých pozemcích a stavbách nebo ke změně přirozeného odtoku vod za účelem jejich ochrany před škodlivými účinky těchto vod.

V §§ 8-16 zákon stanoví, pro které činnosti je nutné **povolení**, a podmínky pro jeho získání. Jednou z těchto činností je i nakládání s vodami k využívání jejich energetického potenciálu (§ 8 odst. 1 písm. a) bod 3). Podmínky pro zrušení a zánik povolení jsou uvedeny v § 12 a § 13. Máte pravdu, že činnost v rozporu s povolením mezi těmito podmínkami nenajdeme. § 12 a 13 však upravují pouze důvody pro zrušení povolení nad rámec správního řádu (z. č. 500/2004 Sb.). Tady by však šlo spíše o formální nedostatky povolení, než porušování jeho obsahu. Úřad nemůže dělat to, co mu zákon výslovně neumožňuje. Nemá tedy možnost zrušit vydané povolení z důvodu, který není v zákoně přímo uveden.

Povolení jako vodoprávní úřad vydává příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, pokud se nejedná o povolení podle § 8 odst. 1 písm. a) bod 3 na významných vodních tocích, kdy toto povolení vydává krajský úřad.

Vodní zákon upravuje taktéž **přestupky** a sankce za ně ukládané. Jak správně uvádíte, přestupky právnických osob a podnikajících fyzických osob jsou upraveny v § 125a a násl. vodního zákona. Ust. § 125a (odst. 1 písm. b, odst. 2 písm. c, odst. 4, odst. 6) a § 125c (odst. 1 písm. a, odst. 5 písm. c, odst. 7) se nicméně týkají pouze odběru vody bez povolení (nikoliv v rozporu s povolením nebo v rozsahu větším než povoleném).

V § 125d odst. 5 písm. a) je ale upravena situace, kdy PO nebo podnikající FO provozuje vodní dílo v rozporu s § 59 odst. 1 písm. a), tj. **porušuje povinnosti vyplývající z povolení a manipulačního řádu**. Za tento přestupek může být udělena pokuta až do 1 milionu Kč (odst. 8 písm. d). Můžete se proto obrátit na obecní úřad obce s rozšířenou působností, který je příslušný přestupek projednat.

TRESTNÍ ZÁKONÍK

Trestní zákoník zná trestní čin poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti (§ 294 z. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník). Újma na některé ze složek životního prostředí však musí být ve větším rozsahu nebo na větším území (podle § 296 TZ se větším územím u vodního toku nejméně dva kilometry jeho délky). Zda by se mohlo dané jednání klasifikovat jako trestný čin proto záleží na rozsahu poškození vodního toku.

ENERGETICKÝ ZÁKON

Jak správně poznamenáváte, zrušit povolení k provozování MVE je z důvodů, ke kterým dochází v tomto případě, téměř nemožné. Nicméně, ve Vašem dotazu uvádíte, že provozovatelé MVE vyrobenou elektřinu dále prodávají distributorovi. K této činnosti potřebují licenci, kterou uděluje Energetický regulační úřad (ERÚ) na základě podmínek uvedených z energetickém zákoně (z. č. 458/2000).

Energetický zákon upravuje i podmínky pro zrušení licence v případě, že držitel mj. při výkonu licencované činnosti závažným způsobem porušuje právní předpisy s touto činností související (§ 10 odst. 2 písm. c)). Můžete se proto se svým podnikem obrátit na ERÚ. ERÚ ale sám nebude zkoumat, zda k přestupkům došlo, je proto lepší počkat, až bude provozovatel MVE sankcionován jiným úřadem (vodoprávním nebo stavebním). Jedná se v zásadě o neformální podnět, nicméně ERÚ Vás musí informovat o tom, jak s ním naložil. Vzor pro podání podnětu, i s vysvětlením, jak jej použít, naleznete mezi shora uvedenými odkazy.

STAVEBNÍ ZÁKON

Malá vodní elektrárna je **vodním dílem** (§ 55 odst. 1 písm. g vodního zákona). Povinností vlastníka vodního díla je mj. dodržovat podmínky a povinnosti, za kterých bylo vodní dílo povoleno a uvedeno do provozu, zejména dodržovat provozní řád a schválený manipulační řád a neprodleně oznamovat vodoprávnímu úřadu změny mající vliv na obsah manipulačního řádu (§ 59 odst. 1 písm. a)).

K výstavbě MVE potřebuje provozovatel územní rozhodnutí a stavební povolení. V případě, že stavba ohrožuje životní prostředí nebo je prováděna v rozporu se stavební povolením, může stavební úřad nařídit její odstranění (§ 129 odst. 1 písm. a) a b) z. č. 183/2006 Sb., stavební zákon).

Můžete si požádat o předložení stavebního povolení ke konkrétní MVE, a podle toho zjistíte, za jakých podmínek byla její výstavba povolena.

SHRNUTÍ

Vodní zákon umožňuje udělit pokutu za přestupek, pokud provozovatel MVE jedná v rozporu s povolením nebo manipulačním řádem. Pokud se domníváte, že tomu tak je, můžete podat podnět k obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, který je jako vodoprávní úřad příslušný přestupek projednat.

Trestní zákoník zná trestný čin relevantní pouze při poškození vodního toku v délce alespoň 2 km.

Stavební povolení může obsahovat relevantní podmínky provozu stavby, které pokud jsou porušeny, mohou vést k nařízení odstranění stavby stavebním úřadem. K zjištění přesných podmínek, za kterých byla stavba povolena, můžete stavební úřad požádat o předložení příslušného stavebního povolení. Pokud stavební úřad odmítne, podejte žádost podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (vzor naleznete mezi shora uvedenými odkazy).

Právo udělit licence ke komerčnímu provozu má Energetický regulační úřad, který jí může i odebrat při porušování právních předpisů souvisejících s výkonem povolované činnosti.

Zpracováno ke dni 11. 2. 2020.

Právní poradna Frank Bold radí v případech, kdy je dotčen veřejný zájem, a to zejména v otázkách životního prostředí, boje proti korupci a nezákonného postupu úředníků.

Podrobnější informace o tom, jak poradna funguje, si můžete přečíst [ZDE](#).

Podpořte nás svým darem

Práce našich právních poradců je možná i díky Vaší podpoře. Pomozte svým finančním darem zachovat kvalitní bezplatné právní poradenství ve veřejném zájmu. Pro zaslání daru můžete využít [dárcovský formulář](#).

Děkujeme.

Nabízíme Vám

Naším cílem je podporovat lidi, kteří se aktivně zajímají o dění kolem sebe – Občany 2.0. Nabízíme jim proto služby nad rámec bezplatného právního poradenství. Z Vašeho dotazu jsme nabyli dojmu, že právě Vy do kategorie Občan 2.0 patříte, neboť se aktivně zajímáte o dění ve svém okolí a informujete o něm ostatní občany.

[Staňte se proto i Vy Občanem 2.0](#) a připojte se tak ke stovkám Občanů 2.0 z celé České republiky, kteří se různým způsobem a podle svých možností zapojují do veřejného života.